EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 626 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Somijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 626 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Somijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97[1], un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[2], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgu reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[3] mērķis ir pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot ES energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Somija savā

---

1 OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada"[4], lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī vienotais tirgus – ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes, kas palīdzētu reformām un investīcijām atrisināt pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. 2024. gada 14. februārī Komisija pēc minētā paziņojuma pieņēma ziņojumu par vienoto tirgu un konkurētspēju[5]. Ziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas konkurētspējas priekšrocības sagādā Eiropas vienotais tirgus un kādi apgrūtinājumi vēl aizvien pastāv, tajā tiek analizētas gada norises, vadoties pēc deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) 2023. gada 21. novembrī Komisija pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[6], tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ciklu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Somiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma atzinumu par Somijas 2024. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2024. gada 12. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2024. gada 11. martā.

(5) ES jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97. Tas ietver arī grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām[7]. Jaunais satvars ir vērsts uz valsts parāda atmaksājamību, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, kas panākamas ar reformām un investīcijām. Tas veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu, piedevām plānota efektīvāka un konsekventāka izpilde. Katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Padomei un Komisijai savs vidēja termiņa fiskāli

---

4 COM(2023) 168 final.
5 COM(2024) 77 final.
6 COM(2023) 901 final.
7 Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), un Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot 4 vai 5 gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais darbības laiks. Neto izdevumu virzībai[8] valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos būtu jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tai jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no IKP, un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par 3 gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos plānus, Komisija ir paredzējusi 2024. gada [21. jūnijā] nosūtīt dalībvalstīm norādījumus par ziņām, ko iekļaut plānā un turpmākajos gada progresa ziņojumos, kuri tām būs jāiesniedz, un saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. pantu nosūtīs tām tehniskos norādījumus par fiskālo korekciju (attiecīgā gadījumā atsauces trajektoriju un tehnisko informāciju). Dalībvalstīm savi vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni būtu jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šajā procesā iesaistās arī valstu parlamenti, un pēc vajadzības būtu jāapspriežas ar neatkarīgām fiskālajām iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz reāli novērst visas problēmas, kas minētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Somija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 27. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 29. oktobrī pieņēma lēmumu par Somijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[9] un 2023. gada 14. martā grozīja šo lēmumu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai 2023. gada 8. decembrī iekļautu *REPowerEU* nodaļu[10]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241

---

8 Neto izdevumi, kā definēts Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā (OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). "Neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, i) atskaitot procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

9 Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 29. oktobris) par Somijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (12524/2021).

10 Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2021. gada 29. oktobris) par Somijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (15836/2023).

24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Somija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) 2024. gada 25. aprīlī Somija iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada stabilitātes programmu, ievērojot Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Somijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) Komisija 2024. gada ziņojumu par Somiju[11] publicēja 2024. gada 19. jūnijā. Tajā tika izvērtēts, kā Somija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Somija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Somijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem[12] Somijas vispārējās valdības budžeta deficīts no 0,4 % no IKP 2022. gadā palielinājās līdz 2,7 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 73,5 % no IKP 2022. gada beigās palielinājās līdz 75,8 % 2023. gada beigās. Kā paziņots fiskālās politikas norādēs 2024. gadam[13], Komisija sper pirmo soli ceļā uz to, lai sāktu uz deficītu balstītu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā pieņēma ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu[14]. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Somijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā pārsniedza atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un ņemot vērā saskaņā ar LESD 126. panta 4. punktu izveidotās Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu, Komisija plāno jūlijā neierosināt sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Somiju.

(11) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[15] Somijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[16], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Somijai vajadzētu būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Somijai tika arī ieteikts palielināt

---

11 SWD(2024) 626 final.

12 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Komisijas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais ziņojums (19.6.2024., COM(2024) 598 final).

15 Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikums par Somijas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Somijas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 7. lpp.).

16 Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa (vidēji 10 gadi) potenciālās izlaides pieaugums Somijā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 2,7 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja[17] 2023. gadā bija ekspansīva: 0,9 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,8 % no IKP. Te ietvertas pieaugušās izmaksas par pagaidu aizsardzību no Ukrainas pārvietotajām personām (par 0,2 % no IKP). Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme 2023. gadā tikai daļēji bija saistīta ar to, ka cilvēki bēga no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvo pieaugumu veicināja arī pastāvīgs un straujš cenu un izmaksu pieaugums, jo īpaši iegādāto pakalpojumu un personāla izdevumu pieaugums vietējās pašvaldībās, kā arī ar sagatavotību saistīto pasākumu izdevumu pieaugums, kuri tika veikti, reaģējot uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu. Kopumā – 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums neatbilda Padomes ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem, 2023. gadā veidoja 0,4 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,0 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir samazinājums par 0,2 procentpunktiem. Somija no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēja papildu investīcijas. Somija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanai un enerģētiskajā drošībā, piemēram, atjaunīgās enerģijas infrastruktūrā un mazemisiju ūdeņraža ražošanā, ko daļēji finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.

(12) 2024. gada stabilitātes programmas galvenās prognozes ir šādas. Budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 0 % un 2025. gadā par 1,6 %, turklāt SPCI inflācija 2024. gadā plānota 1,3 % apmērā un 2025. gadā 1,9 % apmērā. Gaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pašreizējās politikas apstākļos palielināsies līdz 3,4 % no IKP 2024. gadā un saruks līdz 2,7 % no IKP 2025. gadā, turklāt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 80,8 % un 2025. gada beigās – līdz 82,3 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 1,9 % no IKP 2026. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs zem deficīta atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība 2026. gadā pakāpeniski palielināsies līdz 82,4 %.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 0,0 % un 2025. gadā par 1,4 %, taču SPCI inflācija 2024. gadā plānota 1,4 % apmērā un 2025. gadā 2,1 % apmērā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 3,4 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP

---

[17] Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem. Negatīva (pozitīva) rādītāja zīme norāda uz ekspansīvu (ierobežojošu) fiskālo politiku.

2024. gada beigās palielināsies līdz 80,5 %. Deficīta pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo lēno pieaugumu ieņēmumu daļā gan nodokļu, gan sociālā nodrošinājuma iemaksu jomā, kā arī izdevumu pieaugumu, jo īpaši sociālo pabalstu un algu jomā. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs ekspansīva: 0,7 % apmērā no IKP.

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,2 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2023. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Somijas vispārējās valdības bilanci un valsts parādu.

(16) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica[18] Somijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu[19] nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 2,2 %. Dalībvalstis tika aicinātas savu 2023. gada budžetu izpildes un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Somijas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 4,0 %, tātad šis rādītājs ir virs ieteiktā maksimālā pieauguma tempa. Šis izdevumu pārsniegums salīdzinājumā ar valsts finansēto neto primāro izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu 2024. gadā atbilst 0,9 % no IKP. Pastāv risks, ka tas nenodrošinās atbilstību Padomes ieteikumam.

(17) Turklāt Padome ieteica Somijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī precizēja, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Somijai būtu jānodrošina, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas[20] ir 0,2 % no IKP 2023. gadā, 2024. un 2025. gadā būs 0,0 %. Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 0,2 % apmērā no IKP (neto valsts finansēto primāro izdevumu[21] ekspansīvā ietekme uz fiskālo nostāju šajā gadā būtu 0,7 % apmērā no IKP). Tiek prognozēts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti

---

18 Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Somijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Somijas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 243. lpp.).

19 Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

20 Šis lielums atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

21 Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (10 gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteiktajam. Tomēr netiek prognozēts, ka attiecīgie ietaupījumi tiks pilnībā izmantoti valdības budžeta deficīta samazināšanai. Pastāv risks, ka tas nenodrošinās atbilstību Padomes ieteikumam.

(18) Padome turklāt Somijai ieteica saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā palielināsies līdz 4,1 % no IKP (2023. gadā tās bija 4,0 % no IKP). Tas atbilst Padomes ieteiktajam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no ES fondiem, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām, 2024. gadā saglabāsies stabilas 0,4 % apmērā no IKP.

(19) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņemot, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 2,8 % no IKP. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo vispārējās PVN likmes pieaugumu, kā arī izdevumu samazinājumu. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām palielināsies līdz 82,4 %, jo ekonomikas izaugsme būs lēnāka un pieaugs procentu izdevumi.

(20) Somijā ir efektīva un iekļaujoša sociālās drošības sistēma ar augstu sociālās aizsardzības līmeni, taču tā ir sarežģīta un var atturēt no strādāšanas. 2020. gadā īpašai parlamentārajai komitejai tika uzdots līdz 2027. gadam izstrādāt sociālā nodrošinājuma sistēmas reformu. Komiteja 2023. gada martā nāca klajā ar starpposma ziņojumu, kurā bija 31 priekšlikums pētījumiem, tiesību aktu projektiem un attīstības projektiem nākamajām valdībām. Reformas mērķis ir racionalizēt sociālās labklājības sistēmu un palielināt stimulus strādāt, vienlaikus saglabājot efektīvu un iekļaujošu sociālo aizsardzību un paaugstinot nodarbinātības līmeni. Ir gaidāma sociālās labklājības sistēmas reforma, kuras mērķis ir palīdzēt uzlabot publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti.

(21) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Somijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Somijai ir svarīgi turpināt reformu un investīciju īstenošanu, novēršot nesen parādījušos kavējumus. Sevišķi svarīgi ir nodrošināt otrā un trešā maksājuma pieprasījuma savlaicīgu iesniegšanu. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(22) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Somijai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī tās nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā ES finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Somijai ir progress kohēzijas politikas un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā,

problēmjautājumi ir saglabājušies. Konkrētāk, joprojām pastāv atšķirības starp galvaspilsētas reģionu un pārējo Somiju attiecībā uz IKP uz vienu iedzīvotāju un darba ražīgumu. Ir būtiski paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Prioritātes, par kurām panākta vienošanās programmā, joprojām ir aktuālas, jo īpaši attiecībā uz mazapdzīvotiem ziemeļu reģioniem un austrumu reģioniem. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī mazo un vidējo uzņēmumu pētniecības, izstrādes un inovācijas, digitalizācijas un konkurētspējas stiprināšanai, zaļās un taisnīgas pārkārtošanās paātrināšanai. Turklāt būtu jāturpina koncentrēties uz darbaspēka un prasmju trūkuma novēršanu, sociālās iekļaušanas un aktīvas līdzdalības darba tirgū stiprināšanu, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātām grupām, un sociālās inovācijas pasākumu atbalstīšanu un bērnu aizsardzības pakalpojumu uzlabošanu. Somija varētu arī izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas iniciatīvu, lai atbalstītu industriālo pārveidi, piemēram, tādās jomās kā mākslīgais intelekts, kiberdrošība un robotika, energoefektivitāte un resursefektivitāte, kā arī medicīnas tehnoloģijas, kas ir būtiskas veselības drošībai.

(23) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Somija saskaras ar vairākiem papildu problēmjautājumiem, kas saistīti ar darbaspēka un prasmju trūkumu un veselības un sociālo pakalpojumu reformas īstenošanu.

(24) Nodarbinātība 2023. gadā saglabājās virs 78 %, bet bezdarba līmenis palielinājās no 6,8 % 2022. gadā līdz 7,2 % 2023. gadā, un strukturālais bezdarbs saglabājas. Prasmju neatbilstība, t. i., nespēja aizpildīt brīvās amata vietas ar darba ņēmējiem, kuriem ir darba devēju pieprasītās prasmes, rada problēmas, jo īpaši izglītības, veselības aprūpes un sociālās aprūpes jomā. Turklāt darbaspēka trūkums jomās, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos, var ierobežot progresu virzībā uz Somijas klimata mērķrādītāju — līdz 2035. gadam panākt oglekļneitralitāti. Darbaspēka un prasmju trūkums apdraud arī Somijas konkurētspēju un ilgtermiņa izaugsmi, un to vēl vairāk saasina sabiedrības novecošana.

(25) To cilvēku īpatsvars Somijā, kuri ziņo par neapmierinātām medicīniskās aprūpes vajadzībām, ir augsts. Notiekošās sabiedrības veselības un sociālo pakalpojumu reformas mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgāku piekļuvi pakalpojumiem, vienlaikus ierobežojot pieaugošās pakalpojumu sniegšanas izmaksas. Administratīvā reforma ir pabeigta, bet dažādie labbūtības pakalpojumu apgabali atrodas dažādos gatavības posmos attiecībā uz to pakalpojumu sniegšanas reorganizāciju un optimizēšanu.

(26) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. 1., 2. un 3. ieteikums Somijai palīdzēs īstenot pirmo, otro, trešo un ceturto eurozonai adresēto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Somijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Saskaņā ar reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām ierobežot neto izdevumu[22] pieaugumu

[22] Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības

2025. gadā tiktāl, ka tas atbilst vispārējās valdības parāda ticamai lejupejošai trajektorijai vidējā termiņā, un samazināt vispārējās valdības budžeta deficītu zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības – 3 % no IKP. Īstenot sociālā nodrošinājuma sistēmas reformu nolūkā palielināt sociālo pabalstu sistēmas efektivitāti, tādējādi uzlabojot stimulus strādāt, un atbalstīt publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju.

2. Novērst radušos kavējumus, lai turpinātu ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar vidusposma pārskatīšanu arī turpmāk koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Risināt darbaspēka un prasmju trūkuma problēmu, pārkvalificējot darbaspēku un pilnveidojot tā prasmes, kā arī paplašinot augstākās izglītības piedāvājumu, jo īpaši tajās studiju jomās, kurās darba tirgū ir vislielākais pieprasījums. Nodrošināt, ka sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu reforma uzlabo piekļuvi pakalpojumiem un to sniegšanu, kā arī novērš neefektivitāti.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.